

Årets fjärde stadsvandring 21

En ny måndag och en ny stadsguide gör sin premiär. Vid årets fjärde stadsvandring var det Johan Hjertén som höll i rodret. Direkt efter klockspelet manade han de vandrande att bege sig tvärs över gatan till domkyrkans östra sida. Där stannade man till för att få höra om Djäkneterrassen. En byggnad med en något okänd funktion.

När man byggde om domkyrkan 1999 tog man bort den gamla kolkällaren och byggde "Birgittarummet", då insåg man att det krävdes en nödutgång som skulle byggas i en känslig miljö. Det väcktes en idé om att utsmycka platsen och man vände sig till "en gammal Skaradjäkne", Wanja Nones Håkansson, som fick i uppdrag att utforma konstverket som förenar kyrkans och skolans historia. Hennes alster "Skaradjäkne med sånglärkan" kom på plats ett tiotal år innan bara några meter bort i Krabbelund. Två andra av hennes verk finns också i vår stad, "Durspelaren" vid Midgård och "Octo Puella övar" uppe vid Katedralskolan.

Motiven på konstverken är hämtade från kyrkans och skolans värd. Det finns skulpturer av den gamla skolbyggnaden vid Krabbelund, domkyrkans och läroverkets arkitekt Helgo Zettervall, åtta av skolans rektorer, en notrad från "Sköna maj" samt biblioteksbyggnaden och Skaramissalet.

På väg bort mot det sydöstra hörnet av kyrkans mark, berättade Johan att det fram till tidigt 1800-tal fortfarande var en kyrkogård med gravar runt kyrkan. Kyrkogården vid Teglagärdet började användas först 1825. Vid flytten kom en del gravstenar att placeras inne i kyrkan och en del fick följa med till den nya gravplatsen.

I detta hörn finns nu en labyrint, en symbol för vandring. Kanske genom livet. De har en gammal historia och fanns såväl i faraonernas Egypten som i Grekland. I Sverige finns det ca 300 labyrinter runt om i landet. Vår labyrint är ett bidrag från stiftet vid dess 1000-årsjubileum 2014.

Johan tog nu ett rejält steg tillbaka i tiden när han fortsatte sin spännande berättelse. På 1760-talet började man en ombyggnad av kyrkan i barockstil. Byggplank och material staplades runt kyrkan. Skaradjäkna användes som billig arbetskraft och flera av dem ville göra avtryck in i framtiden. De ristade in sina namn i kyrkans stenar. Några av dem, vars namn för evigt är sparade, är Torbern Bergman, en av våra mest kända kemister, Anders Dahlin, prästsonen från Varnhem som gett namn åt dahlorna och Johan Henrik Kjellgren, som verkade inom Akademien.

En annan elev, vars namn finns inristat på två ställen, var Pehr Dubb. Denne man har tydligt väckt kvällens guides intresse. Efter avslutade studier i Skara fortsatte han sin utbildning i Uppsala, bland hans lärare fanns både Torbern Bergman och Carl von Linné. Han stora intresse för kemi och hans iver över att hjälpa och lindra, ledde in honom på läkarbanan. Han hamnade i Göteborg, där en av hans patienter var Klas Alströmer. Deras bekantskap kom att få stor betydelse eftersom dennes förmögne svärfar lämnade en stor förmögenhet efter sig. Med Dubbs hjälp lades grunden till Sahlgrenska i Göteborg.

Han hade också betydande uppdrag för flottan i Göteborg. Här fanns en stor mängd unga män förlagda på fartyg och i garnisoner under stor trängsel, en grogrund för farsoter. Pehr Dubb förstod tidigt hur viktigt det var att skilja sjuka från friska och började arbeta med att förhindra smittspridning. Han var också en man som såg värdet av fattigdomsbekämpning och kom att bli regeringens expert i fattigvård. En del i detta kom att bli Chalmers efter ännu ett arv, från början en skola för läskunniga fattiga pojkar. Pehr Dubb och hans klottrande skolkamrater, kan ses som tydliga exempel på den nytta Skara och dess läroverk har haft på utvecklingen i Sverige. Kanske fanns det de

som fortsatte att fundera över alla dessa duktiga elever under kaffestunden på gården vid Båtsmanshuset. Om en vecka finns det ännu mera kunskap att ta del av.

Johan Hjertén berättar om Djäkneterrassen. Foto Freddie Wendin

Stadsvandrarna samlade vid labyrinten som anlades vid Skara stifts 1000-årsjubileum
Foto Freddie Wendin

Så såg han ut, Pehr Dubb